

проблеми полового виховання підрастального покоління. Раскрывается важность воспитания качеств мужественности и женственности, начиная с дошкольного и младшего школьного возраста как основы для будущей семейной жизни.

Ключевые слова: половое воспитание, духовно-моральные ценности, педагогика гуманизма.

N.Y. Popova

UKHOVNO MORAL BASES OF SEXUAL EDUCATION IN PEDAGOGICAL INHERITANCE V.A. SUKHOMLINSKOGO

The article is dedicated to highlighting of selected humanistic views of V.O. Sukhomlyskyi on the sexual education of children and youth, which can be realized in conditions of educate work in mordent education area. The relevance of sexual education of grouing genera tier is grounded in it. The article shows us the importance of masculinity and femininity qualities educating, beginning from pre-school and prima ry-school as the base of future family life.

Key words: sexual education, sacred and moral valuable, pedagogy of humanism.

*Одержано 11. 03. 2009 р.
Рекомендовано до друку 12. 05. 2009 р.*

В. М. ЄРМАКОВ

Полтавський державний педагогічний університет
імені В.Г.Короленка, м. Полтава

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА ЯК НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ В ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ А. С. МАКАРЕНКА

*Ключові слова: педагогічна техніка, виховання, педагогічна
майстерність, особистість.*

У теоретичній підготовці учителя А.С. Макаренка вважав необхідним виходити з логіки педагогічного процесу, а не з ізольованих оцінок того чи іншого явища. На думку А.С. Макаренка, неможливо будувати підготовку вчителя, виходячи з принципу відбору талантів, коли в школі працюють мільйони вчителів. Масовість професії вчителя зобов'язує всіх, хто йде до дітей, добре працювати. А хороша підготовка вчителя із знання вчителем педагогічної теорії настільки, що він може розглядати явища діалектично. знає методіку організації дитячого колективу, готовий до колективного співробітництва з учителями і дітьми.

Однак знання теоретичних основ професійної діяльності для А.С. Макаренка, пов'язано з педагогічною технікою. Для нього педагогічна техніка (уміння говорити, рухатись, володіти собою, спілкуватись з дітьми та ін.) – це наслідок ґрунтовної теоретичної підготовки. «Я впевнений, писав він, що гарно сказане дітям ділове, міцне

слово має величезне значення і, мабуть, у нас так багато ще помилок в організаційних формах, тому що ми і говорити часто по-справжньому не вміємо. А потрібно вміти сказати так, щоб вихованці у слові відчули нашу волю, нашу культуру, нашу особистість» [1, с. 241]. Викладач повинен уміти впливати не тільки словом, а й поглядом, повинен бути актором, уміти відчувати учнівську аудиторію і керувати нею. Педагог відзначав, що є багато педагогів, котрі блискуче володіють своїм фахом, досконало знають свій предмет, але не вміють передати ці знання учням через відсутність умінь з педагогічної техніки.

А.С. Макаренко підкреслював, що шлях до педагогічної майстерності пролягає передусім через педагогічну техніку: «Що таке майстерність?.. Можна і необхідно розвивати зір, простий фізичний зір... Потрібно вміти читати на обличчі людини, на обличчі дитини, і це читання може бути навіть описане в спеціальному курсі. Нічого хитрого, нічого містичного немає в тому, щоб по обличчю визначити деякі ознаки душевних рухів. Педагогічна майстерність полягає і в постановці голосу вихователя, і в управлінні своїм обличчям» [2, с. 260]. До педагогічної техніки видатний педагог відносив цілу групу умінь і навичок, «без яких не один вихователь не може бути гарним вихователем, не може працювати, тому що у нього не поставлений голос, він не вміє розмовляти з дитиною і не знає, в яких випадках як потрібно говорити» [3, с. 171-172].

А.С. Макаренко глибоко розумів, що педагогічна техніка має базуватися на психічному стані педагога, бути яскравим виразом його внутрішніх почуттів, намірів, переживань. Це «не мертва гра, техніка, а справжнє відображення тих процесів, які є в нашій душі». Він рішуче виступав проти спроб формування педагогічної техніки лише на основі практики. Вона, на його думку, повинна розроблятися теоретично, але проходити шліфовку в практиці. Великий педагог мріяв про те, що «у майбутньому в педагогічних вузах обов'язково буде викладатися і постановка голосу, і поза, і володіння своїм організмом, і володіння своїм обличчям, і без такої роботи я, – писав педагог, не уявляю собі роботи вихователя. Звичайно, – міркував А.С. Макаренко, – постановка голосу має значення не тільки для того, щоб гарно співати чи розмовляти, а для того, щоб уміти найбільш точно, переконливо, наказово виражати свої думки і почуття. Все це питання виховної техніки» [3, с. 172].

Не менше уваги Макаренко приділяв і тону вихователя, його стриманості і вмінню володіти собою. Антон Семенович говорив: «Я під суворістю не розумію який-небудь гнів або який-небудь істеричний крик. Зовсім ні. Суворість гарна тільки тоді, коли вона не має ніяких ознак істерики.

І я в своїй практиці навчився бути суворим при дуже лагідному тоні. Я міг сказати абсолютно ввічливо, ласкаво і спокійно слова, від яких блідніли люди – мої колоністи. Суворість не передбачає обов'язково крик і галас. Це зайве. А от ваш спокій, ваша впевненість, ваше тверде рішення, якщо ви його лагідно виразите, воно справляє ще більше враження» [4, с. 215].

Не менш важливим уважав Макаренко вміння педагога володіти своєю мімікою. «Не може бути хорошим вихователем, який не володіє мімікою, який не може надати своєму обличчю необхідного виразу чи стримати свій настрій» [3, с. 172]. Акцентуючи увагу педагогів на таких дрібницях, як міміка, одяг, зовнішній вигляд вихователя в цілому, Макаренко підкреслював, що все це важливо для самих вихованців і для процесу виховання. Це і є інструменти виховання, оволодіти якими необхідно так само, як і педагогічною теорією.

На думку А.С. Макаренка, естетична виразність, поведінка педагога – потужний виховний засіб, хоча на перший погляд здається малозначущою дрібницею, однак і

вона є складовою педагогічної техніки. Антон Семенович казав: «Це позначається у всіх дрібницях. Голитесь ви кожного дня чи ні. Чистити ви черевики кожного дня чи ні. Вихователь, який дістає з кишені чорну зім'яту хустинку, – це вже не вихователь [3, с. 172]. Жести, рухи, звички педагога Макаренка відносив до обов'язкових атрибутів майстерності, яким потрібно навчати педагогів.

З цього приводу він казав: «Для мене в моїй практиці, як і для вас, багатьох досвідчених учителів, такі «дрібниці» стали вирішальними: як стояти, як сидіти, піднятися зі стільця із-за столу, як підвищити голос, посміхнутись, як подивитись... Тут ми стикаємося з тією галуззю, яка всім відома в драматичному чи навіть в балетному мистецтві: це мистецтво постановки голосу, мистецтво тону, погляду, повороту. Все це потрібно і без цього не може бути гарного вихователя» [1, с. 236]. Однак на думку А.С. Макаренка, оволодіння цими «технологічними дрібницями» не забезпечує успіх виховання, якщо педагог погано уявляє, коли, як і в якій ситуації вони можуть бути застосовані, яка мета його виховного впливу, чого він хоче досягти: «Вихователь повинен вміти організувати, ходити, жартувати, бути веселим, сердитим. Вихователь повинен так поводитись, щоб кожен рух його виховував, і завжди повинен знати, чого він хоче в даний момент і чого не хоче» [3, с. 172].

Як видно із наведених висловлювань А.С. Макаренка, він розглядав педагогічну техніку як найважливішу складову педагогічної майстерності. В його розумінні педагогічна техніка – це комплекс дій, елементів поведінки і комунікативних здібностей, які посилюють чи послаблюють характер впливу педагога на вихованців в залежності від ступеню досконалості і доречності прийомів, які використовуються в конкретній ситуації.

Підсумовуючи, все написане і сказане А.С. Макаренком з цього приводу, до поняття «педагогічна техніка» можна віднести такі основні елементи:

- уміння педагога триматися в присутності учнів, контролювати свою поведінку, використовувати свої емоційні прояви (радість, гнів тощо);
- акторські здібності педагога: постановка голосу, тону, виразності мовлення;
- технологію покарання, заохочення, стимулювання вихованців, яка дає оптимальний ефект;
- естетична виразність педагога (одяг, особиста гігієна, зовнішній вигляд і т.п.);
- вміння створення або використання ситуацій, що виникають для досягнення певних виховних цілей [5, с. 204].

ЛІТЕРАТУРА

1. *Макаренко А.С.* Некоторые выводы из моего педагогического опыта / Пед. соч. В 8 т. – Т.4. – М., 1983-1986. АПН СССР. – 398 с.
2. *Макаренко А.С.* О моем опыте / Пед. соч. В 8 т. – Т.4. – М., 1983-1986. АПН СССР. – 398 с.
3. *Макаренко А.С.* Проблемы школьного советского воспитания: лекции / Пед. соч. В 8 т. – Т.4. – М., 1983-1986. АПН СССР. – 398 с.
4. *Макаренко А.С.* Семья и воспитание детей / Пед. соч. В 8 т. – Т.4. – М., 1983-1986. АПН СССР. – 398 с.
5. Это принадлежит вечности... Теория и методика воспитания в педагогическом наследии А.С. Макаренко / Под. общ. ред. М.Ю. Красовицкого. – К.: Логос, 2002. – 250 с.

В. Н. Ермаков

Полтавский государственный педагогический университет имени В.Г.Короленко,
г. Полтава

**ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ТЕХНИКА КАК НАИВАЖНЕЙШАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА В ТВОРЧЕСКОМ НАСЛЕДИИ
А.С. МАКАРЕНКО**

В статье рассмотрены взгляды классика отечественной педагогики А.С. Макаренко на педагогическую технику, раскрыты основные качества личности, умения и навыки, которыми должен обладать педагог-мастер.

Ключевые слова: педагогическая техника, воспитание, мастерство, личность.

V.M.Yermakov

**PEDAGOGICAL TECHNIQUES AS THE MOST IMPORTANT PART OF
PROFESSIONAL SKILL IN A.MAKARENKO'S CREATIVE HERITAGE**

In the articles considered looks of classic of domestic pedagogics A.S. Makarenko on pedagogical technique, basic qualities of personality, ability and skills which a teacher-master must have are exposed.

Key words: pedagogical technique, education, humanism, personality.

Одержано 18. 03. 2009 р.

Рекомендовано до друку 19. 05. 2009 р.

І. В. ТАРАНЕНКО

Полтавський державний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка, м. Полтава

**ОЗДОРОВЧИЙ ТА ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
НЕТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ ГІМНАСТИКИ**

*Ключові слова: фізичне виховання, гімнастика, нетрадиційні види
гімнастики.*

Фізичне виховання у навчально-виховній сфері як складова частина загальної системи виховання повинне забезпечити розвиток фізичного, морального здоров'я, комплексний підхід до формування розумових і фізичних якостей особистості, фізичну і психологічну підготовку до активного життя та професійної діяльності на принципах індивідуального підходу, пріоритету засобів оздоровчої спрямованості, широкого використання різноманітних форм рухової активності.

Мета фізичного виховання у шкільні роки – зміцнити здоров'я, підвищити рівень фізичного стану, фізичну підготовленість і працездатність, задовольнити потреби суспільства у формуванні духовно і фізично розвиненої людини та її активної життєвої позиції [6].